

NØYE VEDLIKEHOLD: Skjønnheten i bakgrunnen, en Magirus-Deutz fra 1957, rykker ut som første bil, som slukke- og redningsbil ved større utrykninger.

Ber om bedre og sikrere

Montenegro er et av Europas yngste land. Brannbilparken, derimot, består ikke sjelden av kjøretøy fra femtitallet. Lønningene er heller ikke noe å rope hurra for, men brannfolka har beholdt privilegiene sine fra gamle dager.

Tekst: MARTIN ROSENGREN Foto: LARS NYMAN

RØYKFYLT KONTOR: Stasjonssjef Mirko Zmukic. I bakgrunnen sønnen Krsto Zmukic, tidligere profesjonell brannmann. Nå er han frivillig mannskap ved siden av sin nye jobb i et gresk bensinselskap.

utstyr

Gjennomsnittslønna for en brannmann er mindre enn 4000 norske kroner i måneden. Likevel er det ikke lønningene som er det store spørsmålet på brannstasjonen i middelalderbyen Perast, midt i den idylliske Kotorbukta i Adriaterhavet.

– Utfra montenegrinske forhold ligger vi ganske bra an når det gjelder

lønnsnivået. Bedre utstyr er for tida et langt mer akutt spørsmål for fagforeningen, sier Krsto Zmukic, nestleder i det frivillige brannkorpset i Montenegro.

Nasjonal innflytelse

Lokalt slåss foreningen også for å bli representert på nasjonalt nivå og i forbundsstyret i det montenegrinske Fagforbundet. Det foregår også diskusjoner om å danne et separat forbund for redningsmannskaper.

– Vi vet ikke hva vi ender opp med. Alt er fremdeles på «spedbarnsstadiet» her i Montenegro, sier Rajko Cecenovic, brannmann og leder av Brannforsvarets Sentralorganisasjon.

Kort reaksjonstid

Et førtitalls brannmenn er tilknyttet stasjonen – både profesjonelle og frivillige. Ved mindre trafikkulykker rykker korpset ut med én bil og en grunnstyrke på fire–fem profesjonelle brannmenn. Ved større alarmer lyder sirenen over hele Perast, og da er en bil nummer to med frivillige klar til utrykning innen fem–seks minutter.

Hovedbrannstasjonen i regionen ligger i verdensarvbyen Kotor, aller

lengst inne i den sommerfuglformede bukten. Veiene er trange og svingete.

– Skjer det noe i vårt nærområde, kan vi derfor være klare til innsats så mye som femten minutter før den første bilen fra Kotor ankommer, sier Krsto Zmukic.

Ingen kvinner

Under kommunismen var kvinnene en selvfølgelig del av brannberedskapen. På stasjonen i Perast henger det fremdeles mange svart-hvittfotografier som viser uniformerte kvinner under brannøvelser og i krevende situasjoner. I Tito-æraen fikk også mange ungpionerer i hele det tidligere Jugoslavia opplæring for å delta i beredskapen.

I dag fins det ikke en eneste kvinnelig brannmann i Montenegro.

– Nå presser kvinnene på igjen og vil gjerne engasjere seg. Jeg tror ikke at en endring er langt unna, sier stasjonssjef Mirko Zmukic.

Frivillige holder mål

Under nittitallets krise- og krigsår, da nesten all offentlig virksomhet – utenom selve krigsmaskineriet – kollapset, klarte brannkorpset i Perast

SLUKKER TØRSTEN: Det kommunale vannet er forurenset av saltvann langs kysten. Derfor fyller folk flest flasker og dunker med drikkevann rett fra de parkerte brannbilene i Perast.

likevel å holde hjulene i gang på frivillig basis.

– Brannmannsykket er et av de mest humane yrkene man kan tenke seg. Derfor orker vi å kjempe videre til tross for vanskelige tider og utilstrekkelig utstyr, sier Krsto Zmukic.

Han setter på en dvd fra den siste store brannøvelsen. Ved hjelp av stiger og via balkongene tar brannmennene seg opp tre etasjer til taket på bymuseet. De frivillige mannskapene går først.

– Se på de frivillige; de er like raske og sikre som proffene, sier Krsto Zmukic.

Gamle dager

Bymuseet har en spesiell plass i brannmennenes hjerter. I år viser museet en stor utstilling om byens brannkorps, med mengder av fotografier og gjenstander som gammelt utstyr, faner og medaljer.

På brannstasjonen i Perast står fremdeles bysten av marskalk Tito. Tanken på den tidligere presidenten får fremdeles fram sentimentale følelser i folk over hele det tidligere Jugoslavia, og spesielt i Montenegro som fikk et utstrakt selvstyre under Tito.

Eldre brannmenn husker at nesten alle i familien på en eller annen måte var engasjert i brannberedskapen på den tida. Og at det nesten aldri ble spart på materiell og ressurser.

Privilegier

Brannmennene i Montenegro har beholdt sine privilegier fra den gamle

tida. Størrelsen på den enkeltes pensjon fastsettes nemlig på grunnlag av hvor mange måneder de har jobbet. Brannmennene får særbehandling innenfor rammen for pensjonssystemet. For ett år får de poeng som tilsvarer 16 måneders arbeid.

Selv om en del basisvarer er mye billigere enn i Norge, og frukt, grønnsaker, tobakk og alkohol er nesten gratis, sammenliknet med våre forhold, er en lønn på 4000 kroner i måneden ikke noe å rope hurra for. Ikke alt er like billig. En liter melk koster seks kroner og en liter bensin 9,50.

– På lengre sikt må vi selvfølgelig få opp lønningene, men vi holder fast ved at bedre og sikrere utstyr er aller viktigst, sier Krsto Zmukic.

En stor del av arbeidstida går med til å ta vare på det gamle og noen ganger antikke utstyret, som Rosenbauerpumpen fra 1971. En av de vakreste brannbilene i Kotorbukta, en Magirus-Deutz 1957-modell, går fremdeles uten problemer på grunn av den omhyggelige omsorgen. Men en ny bilpark står høyt på ønskelista i Perast.

Utrustning for røykdykking manglet totalt før 2007. Da fikk stasjonen noen gamle drakter fra England. En av de prydlig sammenrullede brannslangene er stemplet med produksjonsåret 1956.

– Dersom brannstasjoner i Norge har eldre utstyr som ikke lenger er i bruk, er vi veldig takknemlige for donasjoner. Det som er gammelt for dere, kan være veldig nytt for oss, avslutter Mirko Zmukic.

› REPUBLIKKEN MONTENEGRO

Folketall: ca. 723.400 innbyggere
Hovedstad: Podgorica

Valuta: Euro

Geografi: Grenser til Kroatia, Bosnia-Hercegovina, Serbia, Kosovo og Albania.

Selvstendighet: Ved folkeavstemningen 21. mai 2006 ble det flertall for å gå ut av statsforbundet Serbia-Montenegro. Montenegro erklærte seg som selvstendig stat 3. juni samme år.

